

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЇ

підготовки бакалаврів

спеціальності 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)
освітньо-професійної програми Середня освіта. Німецька та англійська
мови. Зарубіжна література

Луцьк 2023

Силабус освітнього компонента «ЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМУНІКАЦІЇ»
підготовки бакалаврів галузі знань 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА, спеціальності
014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (НІМЕЦЬКА МОВА ТА ЗАРУБІЖНА
ЛІТЕРАТУРА), за освітньо-професійною програмою СЕРЕДНЯ ОСВІТА.
НІМЕЦЬКА ТА АНГЛІЙСЬКА МОВИ. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА.

Розробник:

Шелудченко С. Б., доцент кафедри практики англійської мови,
кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Силабус нормативного освітнього компонента затверджено на засіданні
кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 30.08.2023 р.)

Завідувач

кафедри:

Коляда Е. К.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити	014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)	Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
ІНДЗ: немає	Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література	Консультації 6 год.
		Самостійна робота 42 год.
Мова навчання		Форма контролю: залік
		українська

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Шелудченко Світлана Богданівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент кафедри практики англійської мови
Посада	доцент
Контактна інформація	м.т. (095)2488290; (063)7409170
	sheludchenko@vnu.edu.ua,
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація.

Освітній компонент «Логічні засади комунікації» призначено для здобувачів вищої освіти 1 року денної та заочної форм навчання факультету іноземної філології. «Логічні засади комунікації» як синтетичний напрям накопичує й акумулює відомості про логічні закони, форми мислення та причинно-наслідкові закономірності, що на практиці сприяють успішній комунікації. Освітній компонент «Логічні засади комунікації» сприяє формуванню та вдосконаленню навичок культури логічного, доказового мислення, й формує дієвий алгоритм залучення набутих теоретичних знань в практичну комунікативну діяльність.

Об'єктом освітнього компоненту є мисленнєво-мовленнєва діяльність людини як складова процесу пізнання з акцентом на породження, формування та продукування логічного й зв'язного мовлення та його сприйняття й розуміння.

Предметом дослідження є універсальні форми, логічні категорії, закони раціонального мислення, способи і види міркувань, умови досягнення їх істинності й побудови формальних моделей цих міркувань.

Мета освітнього компонента «Логічні засади комунікації» полягає в установленні теоретичного значення логіки для успішної практики комунікативних висловлень.

Основні завдання:

1. *ознайомити здобувачів вищої освіти з категоріальними поняттями логіки як науки;*
2. *вказати на основні етапи та віхи становлення логіки;*
3. *сформуванати поняття про комунікацію як про складний структурно-системний феномен;*
4. *порівняти школи логіки античного світу;*
5. *установити чинник, що впливали на розвиток логічного вчення в Середньовіччі, в епоху Відродження та впродовж Нового часу;*
6. *окреслити місце логіки для наукового знання України;*
7. *проаналізувати парадигми логіки;*
8. *продемонструвати значення логіки для ефективної риторики в освітньому процесі;*
9. *сформуванати уявлення про переконання та навіювання; детермінувати значення логічних знань для формування культури мислення майбутніх фахівців у галузі філології, гуманітарних студій, педагогіки.*

У процесі вивчення освітнього компонента використовуються такі методи:

– **пояснювально-ілюстративний та репродуктивний** (розповідь, лекція, пояснення, консультація, робота з підручником, посібником, словником, картинами, таблицями, схемами, демонстрація, складання плану, виконання вправ, практичних завдань);

– **проблемно-пошуковий** (проблемного викладу, розв'язання проблемних ситуацій, евристична бесіда, дослідження, спостереження, узагальнення, синтез, аналіз, порівняння, зіставлення, структурування, робота з науковою літературою);

– **комунікативно-творчий з елементами інтерактивного навчання** (вирішення творчих завдань; спільне розв'язання проблем, робота в парах, робота в групах, мозкова атака, дебати, дискусія, ситуаційний аналіз).

Пререквізити/Постреквізити Підґрунтям для викладання освітнього компонента «Логічні засади комунікації» є врахування цілісного та системного наукового світогляду з використанням знань в сфері філософії, історії, антропології, біології, мовознавства, літературознавства, психології, математики. При вивченні цього освітнього компонента використовують знання, що їх здобувачі вищої освіти паралельно отримують з **фонетики** (обидві науки досліджують породження мовлення, однак предмети дослідження у них різні); **граматики** (система морфологічних категорій та форм, синтаксичних категорій і конструкцій, способи словотворення); **мовознавства** (загальні відомості про мову), **теорії мовної комунікації** (вербальне й невербальне спілкування, комунікативні моделі), риторики. До освітніх компонентів, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення логічних засад комунікації належать **англійська мова, зарубіжна література, вступ до спеціальності, вступ до літературознавства, методика навчання англійської та другої іноземної мови, методика навчання зарубіжної літератури.**

Загальні та фахові компетентності. У результаті вивчення даного курсу здобувачі вищої освіти будуть знати основні поняття й терміни з царини логіки та в комунікативній сфері володіти понятійним апаратом логічного комунікативного висловлення. Здобувачі вищої освіти набудуть наступних загальних і фахових компетентностей, зокрема:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях;

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня;

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету;

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності;

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами англійської, другої іноземної мов та зарубіжної літератури та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

Передбачено реалізацію таких програмових результатів навчання:

ПРН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

ПРН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ПРН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПРН11. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

ПРН12. Аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

2. Структура освітнього компонента.

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Феномен логіки. Сутність логіки як науки. Роль логіки в комунікації							
Тема 1. Поняття логіки. Історія становлення логіки	8	2	2		4		Л+Д (2 бали); ДС +

як науки.							ДБ + РК (5 балів)
Тема 1. Поняття про комунікацію. Теорія комунікації.	8	2	2		4		Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів)
Тема 3. Логіка Стародавнього світу	6	2			4		Л+Д (2 бали)
Тема 4. Становлення логіки як науки в епохи Середньовіччя, Відродження, Нового часу	8	2			4	2	Л+Д (2 бали)
Тема 5. Логіка як наука в Україні. Парадигми логіки.	8	2	2		4		Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів) *УОТ 1 (див. стор. 10) (5 балів)
Разом за модулем 1	38	10	6		20	2	30
Змістовий модуль 2. Логіка в практиці комунікативних висловлень							
Тема 6. Риторика освітнього процесу як запорука успіху навчання. Переконавання та навіювання у педагогічному процесі	9	4			3	2	Л+Д (4 бали)
Тема 7. Понятійний апарат логічного комунікативного висловлювання.	9	4	2		3		Л+Д (4 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів)
Тема 8. Характеристика суджень як феномену в логіці.	9	2	2		5		Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів)
Тема 9. Аналіз питань і відповідей з погляду логіки. Феномен парадоксу в логіці	9	2	2		5		Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів)
Тема 10. Умовивід як комунікативно-логічний феномен	9	2	2		3	2	Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів)
Тема 11. Логічна аргументація як основа комунікативного висловлення	7	2	2		3		Л+Д (2 бали); ДС + ДБ + РК (5 балів) *УОТ 2 (див. стор. 10) (5 балів)
Разом за модулем 2	52	16	10		22	4	46
Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування							14
Підсумковий тест							10

Усього	90	26	16		42	6	100
---------------	-----------	-----------	-----------	--	-----------	----------	------------

Методи контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІРС – індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Л – лекційна дискусія, УОТ – усне опитування термінів, тощо.

3. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 4

Тема	Кількість годин	Питання для самостійного опрацювання
Тема 1. Поняття логіки. Історія становлення логіки як науки.	4	1. Мислення як предмет вивчення формальної логіки. 2. Чуттєва і раціональна форма пізнання. 3. Особливості абстрактного мислення. 4. Мислення і мова. 5. Специфіка логіки як науки про міркування.
Тема 1. Поняття про комунікацію. Теорія комунікації.	4	1. Комунікація, її мета і структура. 2. Логічна культура як чинник формування культури спілкування. 3. Визначення мови. 4. Поняття знаку, види знаків.
Тема 3. Логіка Стародавнього світу	4	1. Логіка Стародавньої Індії. 2. Логіка Стародавньої Греції. 3. Античні школи філософії та логіки. 4. Логіка сучасників Аристотеля
Тема 4. Становлення логіки як науки в епохи Середньовіччя, Відродження, Нового часу	4	1. Логіка Сходу доби Середньовіччя. 2. Школи логіки у Франції (П. Абеляр, І. Росцелін). 3. Логіка в Англії (У. Оккам). 4. Вплив доби відродження на розвиток логіки
Тема 5. Логіка як наука в Україні. Парадигми логіки.	4	1. Логіки-мислителі України. 2. Філософські погляди Г. Сковороди. 3. Класична / некласична логіка. 4. Двозначна логіка / Багатозначна логіка
Тема 6. Риторика освітнього процесу як запорука успіху навчання. Переконання та навіювання у педагогічному процесі	3	1. Сутність ораторського мистецтва. 2. Прийоми риторики. 3. Зв’язок риторики з іншими науками. 4. Словесна наочність в ораторському мистецтві. 5. Ораторське мистецтво та сфери його застосування.
Тема 7. Понятійний апарат логічного комунікативного висловлювання.	3	1. Загальні й специфічні ознаки поняття. 2. Відмінності між уявленням і поняттям. 3. Зміст поняття та імені. 4. Види імен. 5. Принципи відношення іменування
Тема 8. Характеристика суджень як феномену в логіці.	5	1. Загальна характеристика судження. 2. Атрибутивні судження. 3. Судження з відношеннями. 4. Судження існування. 5. Модальні судження.
Тема 9. Аналіз питань і відповідей з погляду логіки. Феномен парадоксу в логіці	5	1. Сутність запитання та відповіді. 2. Види відповідей. 3. Помилки в мистецтві питань та відповідей. 4. Парадокс як особливий логічний феномен.
Тема 10. Умовивід як комунікативно-логічний	3	1. Умовиводи логіки суджень. 2. Умовиводи логіки суджень у традиційній логіці. 3.

феномен		Умовиводи із категоричних суджень. 4. Простий категоричний силіогізм. 5. Недедуктивні умовиводи.
Тема 11. Логічна аргументація як основа комунікативного висловлення	3	1. Поняття доведення. 2. Структура доведення. 3. Види доведення. 4. Спростування. 5. Правила доведення та спростування

Методичні рекомендації до виконання завдань для самостійного опрацювання:

1. Виконання завдань здобувачами освіти здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності, неприйнятності списування, використання чужих ідей та думок та запобіганням академічному плагіату, формуванням академічних цінностей та академічної культури усіх учасників навчального процесу.

2. Аналіз видатних промов риторів від античності до сучасності передбачає детальне ознайомлення зі змістовим матеріалом та виконання завдань згідно з покроковим алгоритмом.

3. Розв'язання практичних кейсів передбачає застосування логічних принципів, методів і законів. Основний критерій до реалізації такого виду завдань – відповідність практичних способів розв'язання теоретичним відомостям, що сформульовані на лекційних і практичних заняттях.

IV. Політика оцінювання

Навчальний процес та контроль його результатів здійснюється згідно з [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.](#)

Усі види навчальної діяльності здобувачів оцінюються певною кількістю балів. Комплексна оцінка знань здійснюється викладачем за 100-бальною шкалою. Сумарна кількість балів, яку здобувач отримує при складанні модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: «відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Поточний контроль здійснюється викладачем на практичних заняттях протягом семестру.

Метою поточного контролю є перевірка рівня знань здобувача при виконанні різного виду завдань на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на кожному практичному занятті – 5 балів для денної та 10 балів для заочної форми навчання.

Критерії оцінювання знань здобувача вищої освіти на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
5	Здобувач вищої освіти має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє формулювати і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач вищої освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь вичерпна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Здобувач вищої освіти демонструє посередні знання основних положень

	навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Здобувач вищої освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

**Організація курсу «Логічні засади комунікації» дозволяє впровадження у навчальний процес елементів дуальної освіти. Здобувач може поєднувати навчання в університеті з навчанням на робочому місці у закладі вищої освіти, на приватних та державних підприємствах, що реалізують міжнародну діяльність, де набуває необхідні знання, компетентності з тем (модулів), передбачених силабусом курсу, які оцінюються представниками Підприємства (наставниками) та викладачем Університету. Деталі щодо реалізації елементів дуальної освіти подано за посиланням [Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти](#)*

Політика викладача щодо відвідування та термінів здачі завдань та перескладання

Вивчення нормативного освітнього компонента «Логічні засади комунікації» передбачає, що здобувач освіти виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають присутність та активну участь в обговореннях на лекціях, опрацювання інформаційних джерел та додаткової літератури, вичерпну підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, ґрунтовне володіння термінологічним словником дисципліни, доповнення та коментарі відповідей інших здобувачів освіти, підготовку презентацій).

*Кожен здобувач освіти може набрати 100 балів упродовж вивчення освітнього компонента. Зокрема, на кожній лекції здобувачі освіти одержують 1 бал за присутність та 1 бал за участь в дискусії, отже загалом за 13 лекцій здобувач освіти може набрати 26 балів. За кожну відповідь на семінарських заняттях здобувач освіти отримує максимальну кількість балів – 5, що пізніше обраховуються як сума практичних занять, що дає змогу набрати 40 балів за 8 практичних занять. Наприкінці першого та другого змістового модуля здобувач освіти проходить усне опитування на знання термінів (*УОТ), що вивчалися на лекціях та семінарських заняттях відповідного модуля. Кожне опитування оцінюється в 5 балів, що в сумі за два модулі становить 10 балів. Наприкінці курсу здобувачі освіти пишуть підсумкову тестову роботу, що може бути максимально оцінена в 10 балів.*

Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування (14 балів) не є обов'язковим і передбачає аналіз промови (однієї із запропонованого переліку) за визначеною схемою (див. стор. 13: Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Єфремова Н. В., Потапенко Л. В. Логічні засади комунікації і педагогічної риторики: хрестоматія).

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті здобувач освіти представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання здобувача освіти оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Політика щодо академічної доброчесності

Під час вивчення ОК «Логічні засади комунікації» здобувачі вищої освіти повинні керуватися принципами академічної доброчесності (детально за покликанням: [Кодекс академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.](#)) та виконувати передбачені програмою творчі завдання (доповіді, твори-роздуми, твори-описи, промови тощо) самостійно. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Якщо виявлено 25% і вище плагіату у письмових завданнях (есе) під час поточного контролю, викладач повертає роботу здобувачеві з можливістю повторного виконання. Викладач здійснює перевірку на плагіат за допомогою програмного забезпечення у вільному доступі.

За умови виникнення конфліктних ситуацій, здобувач освіти та викладач керуються [Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі».

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та / або інформальній освіті.

Під час вивчення курсу «Логічні засади комунікації», визнаються результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають курсу «Сучасні педагогічні технології і методики навчання й викладання в ЗВО» як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається протягом першого місяця семестру, у якому вивчається курс. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані регулюються [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету іноземної філології (протокол № 7 від 03.02.2022 р.).

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

V. Підсумковий контроль

Якщо здобувач освіти не набирає мінімально необхідну кількість балів (60 балів) за накопичувальною системою упродовж вивчення освітнього компонента або хоче покращити свій результат, то здобувачу освіти дають змогу це зробити в межах перескладання ОК викладачу. Максимальна кількість балів за заліковий контроль дорівнює 100. Підсумковий заліковий контроль передбачає усну відповідь. Опитування містить 2 теоретичних питання по 30 балів максимально за кожне, практичне завдання /

кейс, за який здобувач освіти може набрати 20 балів, та блок з 10 термінів, за визначення яких передбачено 20 балів загалом (10 визначень по 2 бали кожне).

Викладач оцінює рівень знань здобувача освіти з усіх видів діяльності (лекційні та практичні заняття, УОТ, тестове завдання, самостійна робота) в балах і фіксує їх у журналі. Підсумкова оцінка за національною шкалою реєструється в екзаменаційній відомості.

Орієнтовні питання на залік:

Блок А. Теоретичні питання

1. Мислення як предмет вивчення формальної логіки.
2. Форми пізнання в логіці.
3. Особливості абстрактного мислення.
4. Специфіка логіки як науки про міркування.
5. Логічна культура як чинник формування культури спілкування.
6. Поняття знаку, види знаків.
7. Проблема істинності і формально-логічної правильності мислення.
8. Поняття і уявлення. Поняття і слово / ім'я.
9. Зміст і обсяг понять в логіці.
10. Види понять в логіці.
11. Відношення між поняттями в логіці.
12. Операції з поняттями в логіці
13. Операція визначення поняття.
14. Судження як форма мислення.
15. Структура судження. Судження і речення.
16. Класифікація суджень в логіці.
17. Основні види суджень в логіці.
18. Правила розподіленості термінів.
19. Сумісні судження.
20. Умовивід як форма мислення.
21. Умовиводи та їх види: безпосередні й опосередковані умовиводи.
22. Простий категоричний силогізм. Загальні правила силогізму.
23. Скорочений силогізм (ентимема). Складні силогізми. Складноскорочені силогізми.
24. Інші види опосередкованих дедуктивних умовиводів.
25. Поняття про індукцію та індуктивний умовивід. Види індуктивних умовиводів.
26. Методи встановлення причинних зв'язків.
27. Поняття про аналогію. Різновиди аналогії.
28. Поняття про гіпотезу та її сутність. Доведення істинності в гіпотезі.
29. Версія *vs.* гіпотеза. Різновиди версій. Побудова та перевірка версій.
30. Абдукція. Ідея абдукції за Ч. Пірсом.
31. Мислення і мова.
32. Комунікація, її мета і структура.
33. Визначення мови.
34. Еристика як наука.
35. Суперечка, її види та форми.
36. Риторика Аристотеля.
37. Аргументація та маніпуляція в риторичі.

38. Гумор в риторичі.
39. Г. Сковорода як взірець української риторики.
40. Поняття про риторичу як наукову дисципліну.
41. Антична риторика.
42. Формування нових засад Європейської риторики Середньовіччя.
43. Європейська риторика Нового часу.
44. Риторика й ораторське мистецтво сучасності.
45. Логічна аргументація в риторичі: аргументи *ad rem*.
46. Логічна аргументація в риторичі: аргументи *ad hominem*.
47. Методика та етапи підготовки промови.
48. Структура ораторського твору.
49. Типи промов.
50. Запис промови: принципи та підходи.
51. Промови, що змінили світ.
52. Полеміка у спілкуванні.
53. Конфлікт та засоби його розв'язання.
54. Теорії мовно-мисленнєвої поведінки.
55. Ораторське мистецтво сучасності: роди й види.
56. Логічний принцип в мові та мовленні вчителя як ознака педагогічної майстерності.
57. Культура спілкування вчителя та учня.
58. Риторика Цицерона.
59. Риторика Сократа.
60. Становлення традицій риторики в Україні.

Блок В «Практичне завдання»

1. Назвіть істотні ознаки перелічених понять, зміст яких Вам відомий: «держава», «демократія», «милосердя», «темперамент», «дієслово», «речення», «паралелограм», «острів», «молекула».
2. Які поняття є родовими, а які – видовими щодо таких понять: «людина», «майстер», «юрист», «соціальна група», «переконлива перемога», «трискладова стопа», «гумореска», «романс», «пшениця», «елементарна частка», «комп'ютер», «автомобіль».
3. Наведіть приклади кожного різновиду сумісних і несумісних понять.
4. Здійсніть поділ таких понять: «хімічний елемент», «ріка», «рослина», «число», «рух», «веселка». Назвіть основу кожного з проведених Вами поділів понять і з'ясуйте їх будову.
5. Наведіть приклади кожного з відомих Вам засобів пізнання, які нагадують операцію визначення поняття.
6. З'ясуйте, які з цих речень виражають судження: «що називається ямбом?», «мораль – істотна властивість людини», «ходив він скаржитися».
7. Визначте суб'єкт і предикат у таких судженнях: «люди мають свідомість», «Всі жанри хороші, крім нудного» (Вольтер), «кого Юпітер хоче покарати, того він перш за все позбавляє розуму».
8. Встановіть розподіленість термінів у таких судженнях: «деякі звуки – голосні», «будь-яке поняття має зміст», «деякі птахи є нелітаючими», «ніхто не став заперечувати цю версію».

9. Чи можуть бути одночасно істинними такі судження: а) «Деякі держави – демократичні» і «Існують і недемократичні держави», б) «Усі закони – справедливі» і «Деякі закони – несправедливі».

10. Визначте кількість і якість таких суджень: «майже кожна людина має той чи інший талант», «зрідка трапляються і чорні лебеді», «є люди, які постійно сумніваються».

11. З'ясуйте, чи порушуються вимоги закону тотожності при ототожненні таких понять: а) «найдовша у світі ріка» і «найдовша ріка в США», б) «квадрат» і «прямокутний ромб», в) «романс» і «лірична пісня».

12. Чи відповідають вимогам закону тотожності такі запитання: а) «на які види поділяють іменники?», б) «яку роль відіграють гриби?», в) «хто був князем Київської Русі?».

13. Подумайте, чи порушується закон тотожності в таких міркуваннях: а) «Те, чого я не маю, я втратив. У мене немає хвоста. Отже, я втратив хвіст.»; б) «Люди – примати. Горили – примати. Отже, горили – люди.»

14. Подумайте, чи можуть бути одночасно істинними такі судження: а) «Всі люди мають свідомість» і «Люди мають свідомість»; б) «Ця людина – геніальна» і «Ця людина має погану механічну пам'ять». Обґрунтуйте свої твердження.

15. Наведіть приклади кількох пар суджень, одне з яких у кожній парі є неодмінно істинним.

16. Перетворіть такі судження: «люди мають естетичні почуття», «деякі люди митці», «деякі метали не тонуть у воді».

17. Оберніть такі судження «кожна людина має право на свободу», «деякі тварини – альбіноси», «тільки люди мають мораль».

18. Визначте, чи можна побудувати силогізм з таких понять: а) «число 13», «просте число», «число, що ділиться на одиницю і саме на себе», б) «сsaveць», «морська тварина», «кит». Свою думку обґрунтуйте.

19. Чи правильні ці силогізми? Якщо ні, то які правила засновків у них порушені?: а) «Жоден громадянин України не побував на Місяці», «Громадяни США не належать до громадян України», «Отже, громадяни США побували на Місяці»; б) «Деякі ромби – квадрати», «Деякі прямокутники – квадрати», «Отже, деякі прямокутники – ромби».

20. Які твердження відповідають закону тотожності а) через розгубленість шахіст часто губив окуляри; б) сполучники поділяються на прості та складні; в) столиця європейської держави — Київ.

21. Визначте тезу, аргументи і демонстрацію в таких доведеннях: а) «чотирикутник ABCD – ромб, оскільки всі сторони його рівні, а чотирикутники, які мають рівні сторони, називаються ромбами», б) «кути бувають або гострими, або тупими, або прямими. Цей кут гострий. Отже, він не належить ні до прямих, ні до тупих.»

22. З'ясуйте, у формі яких умовиводів побудовані ці доведення: «Столиця України розташована на березі ріки, столиця Китаю розташована на березі ріки, столиця Франції розташована на березі ріки. Отже, ймовірно, що столиці всіх держав розташовані на берегах рік»; «або люди походять від тварин, або вони існували вічно. Проте останнє – неможливе. Тому доводиться визнати, що люди походять від тварин.»

23. Обґрунтуйте ці тези, підшукавши відповідні аргументи та вид міркування (умовиводу): «будь-яка диктатура не сумісна з гуманізмом», «Земля обертається навколо Сонця.»

24. З'ясуйте, які логічні помилки містяться в такому доведенні і спростуванні: «Милосердя викликає в гуманістів симпатію. Милосердя - це слово. Отже, деякі слова викликають у гуманістів симпатію.»

25. Утворіть суми таких понять: а) «істинний», «неістинний»; б) «інженер», «митець»; в) «флора», «фауна».

26. Узагальніть поняття: «столиця», «адвокат», «метафора», «просте речення», «жито», «атмосферний тиск».

27. Обмежте такі поняття: «конституція», «суспільство», «драматург», «гумореска», «атом».

28. Чи можна вважати обмеженням перехід від понять: «державна» → «парламент», «злочин» → «злочинець», «гора» → «вершина гори», «атом» → «електрон», «речення» → «слово»?

29. В якому відношенні за обсягом перебувають такі пари понять: «хоробрий» – «боязкий», «літера» – «речення», «основа слова» – «суфікс», «основа слова» – «корінь слова»?

30. Наведіть по 2 приклади різновидів понять (загальних і одиничних, позитивних і негативних, конкретних і абстрактних, співвідносних і безвідносних, збірних і незбірних)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основний перелік:

1. Еверт Д. Походження мови: як ми навчилися говорити. К: Наш Формат, 2019. 344 с.
2. Колотилова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 272 с.
3. Конверський А. Є. Логіка: підручник. 2-е видання, виправлене. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 424 с.
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). К.: Темпора, 2019. 384 с. з іл.
5. Ряшко В. І. Логіка: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2022. 328 с.
6. Себаг-Монтефіоре С. Промови, що змінили світ. К.: КМ-Букс, 2021. 328 с.
7. Словник української мови: академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення 16.08.2023).
8. Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Бойчук В. М. Логічні засади комунікації і педагогічної риторики: українсько-англійський глосарій. Луцьк: Вежа Друк, 2023. 84 с.
9. Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Єфремова Н. В., Потапенко Л. В. Логічні засади комунікації і педагогічної риторики: хрестоматія. Луцьк: Вежа Друк, 2023. 80 с.
10. Шелудченко С. Б., Павлюк А. Б., Рогач О. О., Бойчук В. М. Педагогічна риторика і комунікативна логіка: термінологічний словник. Луцьк: Вежа Друк, 2022. 56 с.

Додатковий перелік:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Визначення доведення у логіці. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25099> (дата звернення 16.08.2020).
3. Відповіді та їх характеристика: поняття та види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25316> (дата звернення 14.08.2020).
4. Голубєва М. Педагогічна система реалізації поняття «культура мислення». URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10162/Golubeva_Pedahohichna_system_a_realizatsiyi.pdf (дата звернення 01.08.2020).
5. Деякі види суджень: складні судження в логіці. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25199> (дата звернення 14.08.2020).

6. Діалектика як розділ філософії, що досліджує категорії розвитку. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12752> (дата звернення 16.08.2020).
7. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник. 9-те вид., випр. К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. 255с.
8. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. К.: Вища школа, 1992. 128 с.
9. Історія логіки: основні етапи. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19274> (дата звернення 01.08.2020).
10. Логіка геніального давньогрецького філософа Аристотеля. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25149> (дата звернення 03.08.2020).
11. Логіка Давньої Індії: періоди розвитку. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25147> (дата звернення 03.08.2020).
12. Логіка: предмет і значення: Освіта. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3276> (дата звернення 01.08.2020).
13. Логіка Стародавньої Індії. URL: <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/LIBRARY/KONVERSKII/7.pdf> (дата звернення 03.08.2020).
14. Логіка: софізми і паралогізми, парадокси та антиномії : Освіта. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25098> (дата звернення 01.08.2020).
15. Логіка: традиційна та сучасна. Тематична виставка Універсального підсобного фонду Відділу комплексного бібліотечного обслуговування. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/3276> (дата звернення 01.08.2020).
16. Логічні судження та умовиводи. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25326> (дата звернення 15.08.2020).
17. Мислення: поняття, види, процес та теорії. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/29349> (дата звернення 10.08.2020).
18. Ораторське мистецтво: словесна наочність. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/rhetoric/30537/> (дата звернення 12.08.2020).
19. Ораторське мистецтво сучасності: роди й види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/rhetoric/30539> (дата звернення 12.08.2020).
20. Основні закони логіки: сутність та характеристика : Освіта. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25244> (дата звернення 01.08.2020).
21. Перець Г. Ф. Основи педагогіки та психології: Мова вчителя, як частина педагогічної майстерності. URL: http://lvkm.com.ua/images/Docs/Dustancijne_navchannya/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%93%D0%A4_1_%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B8_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf (дата звернення 12.08.2020).
22. Попередники логіки Аристотеля у Давній Греції. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25148> (дата звернення 03.08.2020).
23. Риторика: загальне поняття, зв'язок з іншими науками. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/rhetoric/30538> (дата звернення 12.08.2020).
24. Сластенко Є.Ф., Ягодзінський С.М. Логіка : Навч. посіб. К.: Книжкове видавництво НАУ, 2005. 192 с.
25. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. 3-тє видання, доповнене. К.: «Академвидав», 2012. 528 с.
26. Судження. URL: <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/LIBRARY/KONVERSKII/9.pdf> (дата звернення 14.08.2020).
27. Судження: види та структура. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25386> (дата звернення 14.08.2020).

28. Судження: загальна характеристика. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25200> (дата звернення 14.08.2020).
29. Сутність понять у логіці. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25238/> (дата звернення 13.08.2020).
30. Тофтул М. Г. Логіка. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К.: «Академія», 2008. 400 с.
31. Тофтул М. Г. Логіка : словник-довідник. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К. : «Академія», 2012. 312 с.
32. Умовиводи та їх види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25194/> (дата звернення 15.08.2020).
33. Формальна логіка: методологічна функція. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/logika/25350> (дата звернення 13.08.2020).
34. Що таке аргумент у власному висловленні. URL: <https://osvita.ua/test/training/ukr-mova/51184> (дата звернення 16.08.2020).